ТРЕНІНГОВИЙ МОДУЛЬ

З ПИТАНЬ СЕКСУАЛЬНОЇ ОРІЄНТАЦІЇ
ТА ГЕНДЕРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ
ДЛЯ РОБОТИ З ЖУРНАЛІСТАМИ ТА ЖУРНАЛІСТКАМИ

GENDERZ

Авторський колектив:
Марина Діденко – кандидатка психологічних наук, старша викладачка кафедри психології та особистісного розвитку ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, психологиня, тренерка з питань толерантності та недискримінації

Наталія Виговська – медіаекспертка, тренерка з питань професійної журналістської етики та стандартів, регіональна представниця Інституту масової інформації в Запорізькій області, кандидатка наук із соціальних комунікацій

Редакційна група:
Ростислав Мілевський – директор благодійного фонду «Гендер Зед»

Дмитро Калінін – менеджер зі зв'язків з громадськістю благодійного фонду «Гендер Зед»

Ірина Виртосу – журналістка, експертка з недискримінації Центру прав людини ZMINA

Дизайн та верстка:
Сергій Андрух

Публікація стала можливою завдяки підтримці Фонду прав людини Посольства Нідерландів в Україні. Погляди, викладені в даній публікації, належать виключно її авторському колективу і можуть не збігатися із поглядами Фонду прав людини.

Запоріжжя
2019

GENDERZ

ВСТУП

Тренінговий модуль з питань сексуальної орієнтації та гендерної ідентичності (СОГІ) був розроблений Запорізьким обласним благодійним фондом «Гендер Зед» у співпраці з досвідченими тренерками з тем прав людини, толерантності та недискримінації, а також експертками у сфері журналістики. Публікація передає практичний досвід авторок та відображає їхнє ціннісне ставлення до теми.

Метою модулю є надання методичної допомоги тим, хто планує проводити заняття з тем, пов'язаних із СОГІ, у медіасфері.

Модуль може бути корисний як досвідченим тренерам та тренеркам, так і початківцям. Сам тренінг може бути використаний як цілісно, так і частково відповідно до завдань чи тривалості заняття.

Учасниками та учасницями тренінгу можуть бути редакційні колективи, студентство старших курсів відповідної спеціальності, представники та представниці журналістських організацій, блогер(к)и й влогер(к)и – усі ті, хто хоче писати якісні журналістські матеріали з тематики СОГІ, не вживаючи мови ворожнечі та дотримуючись журналістської етики.

Завдання тренінгового модулю:

- Надати базову інформацію щодо прав людини, недискримінації;
- Дати визначення основним поняттям, які стосуються ЛГБТ-тематики (ЛГБТ – лесбійки, геї, бісексуальні та трансгендерні люди) та моделі сексуальності людини;
- Розглянути і розвінчати міфи та стереотипи щодо ЛГБТ-людей;
- Актуалізувати тему журналістської етики та професійних стандартів при висвітленні ЛГБТ-тематики;
- Навчитися формулювати принципи роботи над матеріалами з тематики СОГІ;
- Актуалізувати найважливіші правила створення якісного медіаконтенту на ЛГБТ-тематику.

Цей модуль містить **додатки** – готові презентації, роздаткові матеріали, аркуші з посиланнями на вебсайти, інформацію для самопідготовки тощо. Усі додатки можна знайти за лінком http://bit.ly/2VMYjZm.

Рекомендована кількість учасників та учасниць тренінгу: 15-20 осіб.
Тривалість тренінгу: 3 дні.

10:00 – 10:30	Реєстрація. Вітальна кава
10:30 – 11:30	Сесія 1. Представлення теми й програми тренінгу. Знайомство. Прийняття правил та проговорення очікувань
11:30 – 12:00	Сесія 2. Модель сексуальності особистості: основні поняття
12:00 – 12:30	Перерва
12:30 – 13:25	Сесія 2. (продовження) Модель сексуальності особистості: основні поняття
13:30 – 14:30	Обід
14:30 – 16:00	Сесія 3. Міфи і факти про ЛГБТ-людей
15:00 – 16:30	Перерва
16:30 – 17:30	Сесія 3. (продовження) Міфи і факти про ЛГБТ-людей
17:30 – 18:00	Сесія 4. Рефлексія першого тренінгового дня
	Факультативно після вечері – перегляд та обговорення тематичного фільму «Молитви за Боббі»

10:00 – 10:30	Вступ у день. Актуалізація роботи першого дня
10:30 – 11:30	Сесія 5. Стадії прийняття сексуальної або гендерної ідентичності. Камін-аут
11:30 – 12:00	Перерва
12:00 – 13:00	Сесія 6. Історії «живих книг»
13:00 – 14:00	Обід
14:00 – 15:35	Сесія 7. Етика в сучасній журналістиці та її роль у висвітленні конфліктно-чутливої тематики
15:35 – 16:30	Сесія 8. Мова ворожнечі: як уникнути упередження в журналістських текстах на тему СОГІ. Робота з кейсами
16:30 – 16:45	Перерва
16:45 – 17:40	Сесія 9. Професійні стандарти журналістики та варіанти висвітлення ЛГБТ-тематики
17:40 – 18:00	Сесія 10. Рефлексія другого тренінгового дня

10:00 – 10:20	Вступ у день. Актуалізація роботи другого дня
10:20 – 11:20	Сесія 11. СОГІ і медіа: створення редакційного кодексу з ЛГБТ-тематики
11:20 – 11:50	Сесія 12. Проблемна термінологія у висвітленні ЛГБТ-тематики
11:50 – 12:35	Сесія 13. Приклади професійних матеріалів із СОГІ. Створення шаблону якісного тексту на ЛГБТ-тематику
12:35 – 12:50	Перерва
12:50 – 14:00	Сесія 14. СОГІ і авдиторія: створення тематичного банку
14:00 – 15:00	Обід
15:00 – 16:50	Сесія 15. Створення плану-проєкту матеріалу з тематики СОГІ. Презентація проєктів
16:50 – 17:20	Сесія 16. Завершення тренінгу. Фінальна рефлексія. Вручення сертифікатів

Сесія 1.
Представлення теми і програми тренінгу. Знайомство. Прийняття правил та проговорення очікувань

Тривалість: 60 хвилин

Мета:
- познайомити групу між собою;
- ознайомити учасників та учасниць з програмою тренінгу;
- провести збір рівня знань до початку тренінгу;
- виробити загальні правила групової роботи;
- провести збір очікувань від тренінгу;
- надати інформацію щодо логістичних та організаційних питань

Методи проведення сесії:
- мозковий штурм;
- виконання вправ

ОПИС

Введення в тренінг

Час виконання: 5 хвилин

Разом з організаторською командою привітайте учасників та учасниць, стисло розкажіть про проєкт, в межах якого проводиться тренінг. Проведіть коротку самопрезентацію, обговоріть можливі логістичні питання. Потім озвучте тему та мету тренінгу.

Вправа 1. Знайомство

Час виконання: 25 хвилин

Інструкції:
1. Запропонуйте групі уявити, що вони пишуть статтю про себе. Спочатку потрібно придумати назву цій статті та лід (короткий опис перед статтею), які зможуть влучно та коротко описати їхню особистість. Потім треба назвати своє ім'я та видання, в якому працюють. Поясніть, що вони можуть додатково надати будь-яку інформацією, якою захочуть поділитися.

Запропонуйте для зручності користуватися аркушем паперу чи блокнотом (за бажанням, для візуалізації або для запису власних думок).

2. Усі по черзі мають представитися.

Вправа 2. Встановлення правил роботи в групі

Час виконання: 10 хвилин

Обладнання: аркуш паперу на фліпчарті та маркери

Інструкції:
1. Акцентуйте увагу на важливості прийняття переліку правил, які допоможуть під час проведення тренінгу та реалізації завдань.

2. У переліку мають бути лише ті правила, які справді корисні для ефективності тренінгу. Буде доречніше, якщо учасники та учасниці самі запропонують правила, які, на їхню думку, допоможуть їм бути продуктивними, залученими та активними, а також дозволять почувати себе у безпечному дружньому колі.

3. Приблизний перелік правил, які варто обговорити (перелік не є вичерпним):

- «правило піднятої руки»: говорити по черзі;
- пунктуальність;
- конфіденційність: особиста інформація не може вийти за межі тренінгу без згоди авторів;
- добровільність участі в активностях тренінгу;
- персоніфікації (правило «я – висловлювання») – говорити від «я»;
- повага: фотографувати і публікувати фотографії в мережах тільки з дозволу того, хто потрапляє в об'єктив; під час проведення тренінгу мобільні телефони повинні бути переведені в беззвучний режим; якщо у когось терміновий дзвінок – він/вона може вийти і поговорити за межами тренінгової зали;
- повага до різноманітності;
- правило «стоп»: будь-який процес може бути в будь-який момент зупинений тренерською командою;

Якщо необхідно, обговоріть питання фізичної безпеки під час тренінгу!

Вправа 3. Обговорення очікувань

Час виконання: 15 хвилин

Необхідне обладнання: стікери, аркуш, на якому зазначено «Очікування»

Інструкції:
1. Оголосіть наступну ситуацію: «Уявіть, що вас запросили на пресконференцію, і ви готуєте питання для тих, хто виступає. Запишіть на стікерах 1-2 питання, на які вам важливо отримати відповідь».

2. Потім запропонуйте усім озвучити свої питання, приклеївши стікери з ними на фліпчарт. Коригуйте очікування, які не дотичні до теми тренінгу.

Вправа 4. Заповнення вхідної оціночної анкети

Час виконання: 5 хвилин

Інструкції:
1. До початку тренінгу роздайте анкети на перевірку знань (Додаток 1.1).

2. Наголосіть присутнім, що ця анкета не є іспитом, і що результати опитування є конфіденційними та будуть використовуватись в узагальненому вигляді. Зверніть увагу, що ту ж саму анкету учасниці та учасники заповнюють наприкінці останнього дня тренінгу, для того щоб порівняти розуміння теорії «до» та «після».

ПОРАДИ ТРЕНЕРСЬКІЙ КОМАНДІ

До вправи 2:
Якщо в групі відчувається напруга, то варто прийняти та обговорити правила ще до знайомства та збору очікувань. Це додасть відчуття безпеки.

До вправи 4:
Поясніть, що відверті відповіді допоможуть оцінити ефективність тренінгу та зробити його кориснішим та ефективнішим для тих, хто навчатиметься за цією програмою у майбутньому. Попросіть усіх уважно прочитати запитання та варіанти відповідей до них. Закцентуйте увагу групи на тому, що анкета є анонімною, і ніхто, крім тренерської команди, не матиме доступу до отриманих відповідей.

Сесія 2.
Модель сексуальності особистості: основні поняття

Тривалість: 85 хвилин

Мета:
- дати визначення основним поняттям, які характеризують модель сексуальності людини;
- ознайомити з основною термінологією, яка стосується ЛГБТ-тематики;
- розглянути теорії, які пояснюють наявність гомосексуальності та трансгендерності;
- підвищити загальну толерантність учасників та учасниць до «інакшості».

Методи проведення сесії:
- мінілекція, що супроводжується презентацією;
- дискусія;
- інтерактивні вправи;
- перегляд відео

Специфічні поняття, терміни, абревіатури:
- ЛГБТ, ЛГБТІК, ЛГБТ+, ЛГБТ-спільнота, ЛГБТ-люди
- СОГІ / сексуальна орієнтація, гендерна ідентичність
- гомосексуальність, бісексуальність, гетеросексуальність
- квір-люди, квір-теорія
- пансексуальність
- трансгендерність, цисгендерність
- перехід, транзішн
- інтерсекс-люди, інтерсексність, інтерсекс варіації
- стигма
- камін-аут, аутинг

ОПИС

Вправа 1. «Склади слово»

Час виконання: 5 хвилин

Обладнання: роздруковані літери для слів

Інструкції:
1. Роздрукуйте на папері літери, з яких складаються слова, що мають стосунок до теми тренінгу. Наприклад, сексуальність, толерантність, дискримінація, різноманіття та ін.

2. Сформуйте 3 чи 4 команди. Видайте кожній команді літери для певного слова та запропонуйте скласти це слово на швидкість.

3. Отриманні терміни обговоріть у контексті вступу в тему.

Вправа 2. Мінілекція про сексуальність

Час виконання: 50 хвилин

Інструкції:
1. Для початку запитайте для налаштування на роботу та підготовку до мінілекції:
- Як ви розумієте поняття «сексуальність»?
- Які асоціації виникають зі словом «сексуальність»?
- Як проявляється людська сексуальність?
- Навіщо людям сексуальність?
- Як люди розуміють, що їм хтось подобається?

2. Виведіть на екран презентацію (див. Додаток 2.1).

3. Для підготовки та пояснення презентації використовуйте теоретичну інформацію з Додатку 2.2.

Вправа 3. «Гей-радар»

Час виконання: 15 хвилин

Обладнання: Два екземпляри роздрукованих фото відкритих геїв та лесбійок (або бісексуальної орієнтації), що робили публічний камінаут

Намагайтеся брати відомих публічних людей, але не дуже відомих для нашої країни. Бажано підібрати близько 10 зображень. Це можуть бути геї та лесбійки з політичної сфери чи бізнесу, мистецтва, спорту, популярних шоу.

Інструкції:
1. Об'єднайте учасників та учасниць у дві групи і дайте їм пакет зображень.

2. Вони мають вгадати хто на фото має гомосексуальну/бісексуальну орієнтацію.

3. Коли групи закінчили обговорення – виведіть зображення особи на екран і запитайте, у яку групу, гомосексуальну чи гетеросексуальну, її

віднесли, обґрунтовуючи свою відповідь. Прокоментуйте, називаючи прізвище та ім'я особи на фото, рід занять та сексуальну орієнтацію.

4. У результаті виконання вправи усі мають зробити висновок, що сексуальну орієнтацію чи гендерну ідентичність людини складно, а частіше неможливо визначити за зовнішнім виглядом.

Вправа 4. «Знайди пару»

Час виконання: 15 хвилин

Обладнання: заготовлені на аркушах паперу терміни та їх визначення

Інструкції:
1. Для закріплення матеріалу запропонуйте пограти в таку гру. Для початку роздайте присутнім різнокольорові аркуші паперу, на частині з яких завчасно надруковані назви термінів та понять з теми тренінгу, а на іншій частині – їх визначення. Приклад пари: на одному аркуші буде написано слово «андрогін», на іншому – його визначення «людина з гендерною експресією, де поєднуються фемінні та маскулінні риси».

2. Усі, вільно пересуваючись і тримаючи один аркуш з терміном чи його визначенням, мають відшукати правильну до цього слова пару.

3. Коли всі пари будуть сформовані – перевірте їх правильність.

ПОРАДИ ТРЕНЕРСЬКІЙ КОМАНДІ

До вправи 2:
Лекція про сексуальність людини є доволі тривалою в часі та насиченою в плані інформації. Саме тому слід поділити лекцію на дві частини. І якраз між цими частинами зробити перерву та провести Вправу 3. У той час, як Вправу 4 залишити на закріплення знань після надання усього об'єму теорії.

Сесія 3. Міфи і факти про ЛГБТ-людей	
Тривалість: 150 хвилин	
Мета: - пропрацювати з групою основні упередження, які стосуються теми ЛГБТ; - надати аргументи для розвіювання стереотипів про ЛГБТ-людей; - підвищити загальний рівень толерантності до ЛГБТ-спільноти	
Методи проведення сесії: - дискусія; - мозковий штурм; - колаж	

ОПИС

Вправа 1. Портрет ЛГБТ-спільноти

Час виконання: 55 хвилин

Матеріали: фліпчарт, клей, ножиці, старі журнали та газети, кольорові фломастери або олівці

Інструкції:

1. Об'єднайте присутніх у 4 групи. Запропонуйте їм створити портрет когось із ЛГБТ-спільноти, використовуючи техніку колажування. У кожної мінігрупи своя категорія – гей, лесбійка, трансгендерний чоловік або жінка, одностатева пара.

2. Кожна команда працює над створенням свого портрету. Дайте їм достатньо часу на обговорення та пошук потрібних матеріалів. Вони можуть доповнювати свої колажі малюнками або іншими елементами.

3. Після завершення кожна команда представляє свої результати.

4. Обговоріть з групою результати. Зверніть увагу на нестандартні, цікаві варіанти.

Вправа 2. Криголам «Шиворіт-навиворіт»

Час виконання: 5 хвилин

Інструкції:
1. Попросіть групу стати в коло. Проговоріть інструкцію: «Вам потрібно робити все, що я кажу, але навпаки. Наприклад, якщо я кажу «підніміть праву ногу вгору», то вам потрібно опустити ліву руку вниз, якщо – «доторкніться до лівої ноги», доторкнутись потрібно до правої ноги».

2. Потренуйтеся кілька разів. А потім запропонуйте командам змагання на вибування. Ті, хто помиляються, вибувають з кола.

3. Приклади: опустіть руку вниз, підніміть ногу вгору, ідіть назад, візьміть за руку сусіда праворуч, підійдіть до чоловіка та ін.

4. Обговорення цієї вправи не потрібне. Це невеличка руханка для включення в роботу.

Вправа 3. «Правда чи фейк»

Час виконання: 1 година 30 хвилин

Матеріали: маркери та папір для фліпчарту

Цю вправу можна провести двома варіантами (на вибір)

Інструкції до Варіанту 1:
1. Об'єднайте учасників та учасниць у чотири або п'ять груп.

2. Кожна група після обговорень має написати всі «факти», «установки», «висловлювання», які колись чули про представників ЛГБТ-спільноти. Що більше – то краще. На мозковий штурм можна відвести 10 хв.

3. Обговоріть результати мозкового штурму. Присутні по колу зачитують по одному пункту своїх напрацювань, інша команда каже, це правда чи фейк, обґрунтовуючи свою відповідь. Не забувайте коментувати відповіді. Якщо якесь питання обговорено – його не потрібно повторювати, пропускайте.

4. Простежте, щоб усі були включені в процес обговорення й висловлювали свою думку.

5. Обговоріть з групою результати. Зверніть увагу на нестандартні, цікаві варіанти.

Інструкції до Варіанту 2:
1. Проведіть обговорення основних міфів за допомогою презентації в Додатку 3.1. Презентація містить 10 основних стереотипів щодо ЛГБТ-людей та аргументи, які розвінчують ці стереотипи.

2. Виводьте на екран слайд за слайдом з твердженнями. Перед тим, як відображати слайди з відповідями, запитайте спочатку в групи: чи погоджуються вони з твердженням та які є аргументи «за» чи «проти»?

ПОРАДИ ТРЕНЕРСЬКІЙ КОМАНДІ

До вправи 3:
До тих тем, які викликали найбільше дискусій, можна додатково використати ресурс «100 питань до ЛГБТ. 100 questions to LGBT» на фейсбук-сторінці Моніторингової місії ООН з прав людини, де перехожі ставлять питання спільності, а ті відповідають: https://cutt.ly/eev3iIf (див. Додаток 3.2)

Сесія 4.
Рефлексія першого тренінгового дня

Тривалість: 30 хвилин

Мета:
Підвести підсумки тренінгового дня

ОПИС

Матеріали: фліпчарт, маркери, стікери

Інструкції:
1. Усі присутні мають зазначити на стікерах, яка інформація з першого дня тренінгу стала для них найважливішою, які події – найяскравішими. Попросіть по черзі підходити до плакату, щоб озвучити свої роздуми, наклеївши у відповідний розділ стікери (див. зразок нижче).

Перший день тренінгу	
Найважливіша інформація	Найяскравіші події

2. Після завершення роботи презентуйте мету та план роботи другого дня тренінгу.

Вступ у день. Актуалізація роботи першого дня

Час виконання: 30 хвилин

Матеріали: іграшка-антистрес

Інструкції:

1. Перед початком другого дня зробіть вступне коло з допомогою іграшки-антистрес, актуалізувавши роботу першого дня. Корисно, якщо учасниці та учасники пригадають основні теми минулого дня.

2. Вступ у день може бути також алегоричним, наприклад, «З якою погодою чи порою року я себе асоцію зараз?»

3. Варто дати можливість усім поставити запитання або зробити уточнення, якщо вони цього потребують. Слідкуйте, щоб ніхто не перебивав й не оцінював сказане, щоб усі говорили по черзі та мали можливість висловитися.

4. Коротко проговоріть план другого дня.

Сесія 5. Стадії прийняття сексуальної або гендерної ідентичності. Камін-аут	
Тривалість: 60 хвилин	
Мета: - дати загальне уявлення про ідентичність та стадії прийняття своєї СОГІ; - підвищити розуміння специфіки тем стигматизованих груп населення та особливості їх висвітлення	
Методи проведення сесії: - інформаційне повідомлення (презентація); - мозковий штурм; - інтерактивна вправа	
Специфічні поняття, терміни, абревіатури: - Ідентичність - СОГІ	

ОПИС

Вправа 1. «Моя ідентичність»

Час виконання: 20 хвилин

Матеріали: папір, ручка, намальоване коло з п'ятьма секторами

Інструкції:

1. Попросіть присутніх взяти папір та записати в центрі кола своє ім'я, а в п'яти вільних секторах назви груп/ідентичностей, до яких учасники та учасниці себе відносять. Прокоментуйте завдання: «Це потрібно зробити спонтанно, що перше спаде на думку. Пізніше, якщо у вас виникне таке бажання, можете змінити назви груп, коли вправа закінчиться. Також ви маєте вибрати й підкреслити серед названих груп ту, яка для вас найбільш важлива».

2. Після виконання цього завдання усі об'єднуються в пари й презентують свої записи. Вони обговорюють, чому раді бути членами тієї чи іншої групи.

3. Далі, зачитайте назви різних груп та поясніть: «Якщо яка-небудь з груп є у вашому списку, встаньте. Сідати можна лише тоді, коли тренер скаже «сідайте». Розмовляти під час цього етапу вправи заборонено, можна

лише спостерігати за ситуацією. Якщо ви не хочете афішувати деякі з ваших обраних груп, ви можете не вставати». Приклади груп – див. Додаток 5.1.

4. Питання для обговорення:
- Що для вас було складним протягом виконання цього завдання?
- Як ви почувалися, коли довелося стояти одному або в складі дуже малої групи, коли інші сиділи?
- Чи були ті, кому було нелегко встати, коли оголосили ту чи іншу групу?
- Чи це пов'язано з вашою симпатією до групи (категорії)? Що ви про це думаєте?
- Членами яких різних груп ви насправді є? Чому? Що ви при цьому відчуваєте?
- Під час виконання вправи ви мали нагоду пояснити, чому ви встали (обрали ту чи іншу групу)? Що ви при цьому відчували? Чи була це комфортна ситуація? Чому?
- Як ви поясните слово «ідентичність»? Чи легко це пояснити? Як це поняття формується протягом нашого життя? Що впливає на цей процес?

5. Тепер запитайте: «Хто може додати ще групи, які не були названі і частиною яких є присутні? Наприклад, можуть з'явитись такі категорії, як «люди», «рівень освіти», «космополіт», «зоозахисник» тощо.

Коментар: Дуже часто ми не усвідомлюємо, що ми є членами різних груп, тому що це здається очевидним – як стать, колір шкіри, походження. Усі ми належимо до багатьох різних груп у різні періоди нашого життя, отже, ми не тільки українці чи поляки, чоловіки чи жінки, учні чи вчителі. Нам слід пам'ятати, що ми не можемо визначити якусь особу лише на основі статі, національності, релігії. Образ кожної людини набагато складніший, і часто сама людина не може чітко визначити себе. Тим більше це не в змозі зробити люди навколо. Тому нерідко оточуючі спрощують, вішають ярлики, штампи, стереотипізують.

Презентація «Стадії прийняття особистістю своєї гендерної або сексуальної ідентичності»

Час виконання: 20 хвилин

Інструкції:
1. Для презентації використайте матеріали у Додатку 5.2 та презентацію power point – у Додатку 5.3.

2. Відведіть деякий час на обговорення презентації.

Вправа 2. Камін-аут та аутинг
Час виконання: 10 хвилин

Інструкції:
1. Почніть з визначення понять:
Камін-аут – публічне розголошення інформації про свою сексуальну орієнтацію чи гендерну ідентичність.
Аутинг – це розголошення відомостей про сексуальну орієнтацію чи гендерну ідентичність людини без її дозволу.

2. Запропонуйте питання для обговорення:
- Як ви вважаєте, для чого потрібно робити камін-аут?
- Які наслідки (позитивні та негативні) вони мають для суспільства?
- Хто має робити камін-аут (професія, вік, стать)?
- Чи важливий камін-аут для батьків і друзів ЛГБТ? Якщо так, то чому?
- Чи можна вважати Марш рівності масовим камін-аутом?
- Чи знаєте ви когось із знаменитостей, хто зробив камін-аут?
- Чи знаєте ви когось із відомих українців, хто зробив камін-аут?
- Чи є у вас друзі з ЛГБТ-спільноти? Ви пам'ятаєте, як вони вам робили камін-аут?
- Чи є у вас рідні з ЛГБТ-спільноти?
- Чи вважаєте ви аутинг небезпечним та неетичним?

Коментар: Аутинг може використовуватися для дискредитації особи у гомофобному й трансфобному суспільстві. Внаслідок аутингу людина може потерпати від дискримінації або стати жертвою злочину на ґрунті ненависті.

ПОРАДИ ТРЕНЕРСЬКІЙ КОМАНДІ

До вправи 1:
Вислухайте всіх, хто захоче поділитися враженнями. Не поспішайте. Якщо будуть названі групи, до яких ніхто не встає, зачекайте перш ніж продовжити називати групи.

Сесія 6.
Історії «живих книг»

Тривалість: 60 хвилин

Мета:
- дати можливість заочного (або «живого») спілкування з групою, яка відчуває в суспільстві стигму та дискримінацію;
- допомогти у розвінчуванні стереотипів щодо ЛГБТ;
- підвищити рівень загальної емоційної емпатії групи

Методи проведення сесії:
- перегляд відеоролику з обговоренням (або спілкування із запрошеними людьми)

ОПИС

Інструкції:
1. Перегляньте відеозапис «ЛГБТ: Історії живих книг» https://youtu.be/shqW7LI2HWg (див. Додаток 6.1). У цьому відео зібрано 12 питань, які часто ставлять відкритим геям, лесбійкам чи транс*людям.

2. Обговоріть з групою відео.

3. Додатково рекомендується використати ресурс «100 питань до ЛГБТ» (Додаток 3.2), де можна взяти питання до ЛГБТ, які викликали найбільшу дискусію.

Примітка. Набагато ефективнішим (за умови наявності доступу до спільноти) буде організувати сесію з реальними ЛГБТ-людьми у форматі «Живої бібліотеки». У такому разі учасники та учасниці тренінгу самі зможуть запитати, що їх турбує. Зазвичай «живе» спілкування з ЛГБТ-людьми завжди відбувається емоційно та сприятливо для прискорення розвінчування стереотипів, якщо такі існували в групі.

Правила організації сесії із залученням «живих книг» – див. Додаток 6.2.

Сесія 7. Етика в сучасній журналістиці та її роль у висвітленні конфліктно-чутливої тематики	
Тривалість: 65 хвилин	
Мета: - дати визначення понять «журналістська етика», «конфліктно-чутлива тематика»; - пояснити пріоритетність дотримання етичних принципів у висвітленні чи описі конфліктно-чутливих тем; - дати інформацію про типи конфліктно-чутливих соціальних груп; - підвищити мотивацію присутніх до коректного висвітлення тем, що стосуються стигматизованих груп населення	
Методи проведення сесії: - інформаційне повідомлення (презентація); - дискусія; - мозковий штурм; - презентація результатів	
Специфічні поняття, терміни, абревіатури: - етика; - журналістська етика; - Кодекс етики українського журналіста; - соціальний конфлікт; - конфліктно-чутлива тематика	

ОПИС

Вправа 1. «Асоціація», або «Коли я говорю «етика», я маю на увазі...»

Час виконання: 15 хвилин

Обладнання: фліпчарт

Інструкції:

1. Запропонуйте учасникам та учасницям назвати три асоціації, які виникають у них, коли вони чують слова «етика» в журналістиці.

2. Записуйте відповіді на фліпчарті або дошці.

3. Обговоріть з групою результати, зверніть увагу на нестандартні, цікаві варіанти.

Вправа 2. Журналістська етика

Час виконання: 10 хвилин

Обладнання: проєктор або фліпчарт

Інструкції:
1. Виведіть на екран або повішайте аркуш паперу на дошці або фліпчарті із визначеннями «журналістська етика».

2. Надайте інформацію групі про те, що таке «журналістська етика», основні етичні принципи, які стосуються СОГІ-тематики (див. Додаток 7.1).

Вправа 3. Конфліктно-чутлива журналістика

Час виконання: 40 хвилин

Обладнання: папір для фліпчарту, маркери

Інструкції:
1. Виведіть на екран одне з можливих визначень поняття «вразлива група населення». Дайте можливість присутнім уважно прочитати визначення та запитайте, чи воно зрозуміле (5 хв).

2. Методом «мозкового штурму» запропонуйте всім сформувати узагальнений список, які соціальні групи можуть належати до соціально вразливих, а також, з точки зору журналістики, до конфліктно-чутливої тематики. Запишіть на фліпчарті кінцевий список таких груп (10 хв).

Приклад списку: етнічні групи, релігійні групи, маргінальні групи – екс-ув'язнені, люди із залежностями (алкоголізм, наркозалежність, ігрова залежність), а також діти, жінки, ЛГБТІК-спільнота, люди, які живуть з ВІЛ/СНІД, люди з інвалідністю, ВПО (внутрішньо переміщені особи) та ін.

3. Об'єднайте групу в чотири малі групи за принципом сезонів року (зима/весна/літо/осінь). Кожна група отримує папір та маркери. Озвучте завдання: «Кожна підгрупа має 10 хвилин, аби написати 3-5 головних, з їхньої точки зору, правил, які мають застосовуватися в редакції при висвітленні конфліктно-чутливих тем, де головними героями є представники визначених груп. При написання правил застосовуйте принцип «завжди–ніколи» (15 хв).

4. Презентація результатів (10 хв).

ПОРАДИ ТРЕНЕРСЬКІЙ КОМАНДІ

До вправи 1:
Зазвичай тема «етики» викликає нудьгу серед практикуючих журналістів. Як правило, прийнято вважати, що це – очевидно та завжди нудно. Замотивуйте учасників та учасниць подумати про це, посилаючись на розуміння їх почуттів стосовно цієї теми. Підкажіть, що розуміння поняття етики важливе для їх професійного зростання незалежно від їх нинішнього статусу.

Задля привернення уваги можна почати із демонстрації цікавого/провокуючого прикладу з неетичним змістом. Наприклад, можна показати новину на кшталт «Полиция разыскивает проститутку-транссексуала, прибывшую из Харькова в Запорожье на заработки (ФОТО)» https://cutt.ly/Aez55RY (див. Додаток 7.2). А потім запитати: коли ви бачите таку новину і думаєте про журналістську етику, які асоціації у вас виникають щодо етики?

До вправи 2:
Ви можете використовувати інше визначення професійної етики журналіста. При обговоренні прикладів порушення етичних принципів, одразу попросіть групу наводити приклади лаконічно, виділяючи на це не більше 1-2 хвилин. Обмежтеся 2-3 прикладами порушень і запевніть, що повернетеся до цієї теми пізніше. Зокрема, при обговоренні тематичних кейсів.

До вправи 3:
Майте на увазі, що існує різниця між «конфліктними» та «конфліктно-вразливими» групами населення. Періодично учасники називають серед цих груп, зокрема, політиків, воєнних, злочинців тощо. Акцентуйте увагу на тому, що конфліктно-чутлива тематика в журналістиці стосується тих груп населення, які є вразливими в соціумі/суспільстві й потребують додаткового захисту та підтримки.

Аби скоротити час на презентації результатів, слід вивісити всі підготовлені списки правил й зачитати самому/самій, уточнюючи незрозумілі моменти з підгрупою, а також вказуючи на найбільш коректні або, навпаки, неправильні підходи до висвітлення цієї тематики.

Рекомендується помічати кольоровим маркером правила, які слід використовувати в журналістській роботі, та викреслювати ті, які є спірними або некоректними у висвітленні конфліктно-чутливої тематики. Якщо на дискусію бракуватиме часу, запропонуйте її продовжити на перерві: у неформальному спілкуванні найбільш гострі моменти вирішуються ефективніше та оперативніше

Сесія 8.
Мова ворожнечі: як уникнути упередження в журналістських текстах на тему СОГІ. Робота з кейсами

Тривалість: 60 хвилин

Мета:
- дати визначення поняття «мова ворожнечі»;
- надати опис методики по визначенню проявів мови ворожнечі в журналістських текстах;
- проаналізувати журналістські матеріали на наявність мови ворожнечі та порушення етичних принципів при висвітленні ЛГБТ-тематики;
- систематизувати ключові помилки, яких припускаються при написанні новин/матеріалів на тему СОГІ;
- підвищити мотивацію учасників та учасниць коректно висвітлювати теми, що стосуються вразливих груп населення

Методи проведення сесії:
- інформаційне повідомлення;
- кейс-стаді;
- дискусія

Специфічні поняття, терміни, абревіатури:
- мова ворожнечі
- м'яка, середня, жорстка мова ворожнечі
- гендер
- некоректна лексика

ОПИС

Вправа 1. Розбір етичних кейсів

Час виконання: 30 хвилин

Інструкції:

1. Учасники та учасниці об'єднуються в групи, в яких вже працювали (4 чи 5 груп по 4 особи).

2. На екран виведіть приклади етичних ситуацій із варіантами відповідей, серед яких присутні за дві хвилини мають обрати й обґрунтувати свій варіант. Для зручності варто використовувати таймер. На обговорення кожного вибору групи варто виділити не більше 2 хвилин. Варіанти етичних кейсів – у Додатку 8.1.

Вправа 2. Мова ворожнечі

Час виконання: 30 хвилин

Інструкції:

1. Запитайте в присутніх, що таке «мова ворожнечі» і як вона виглядає в журналістських матеріалах? Які типи мови ворожнечі існують? Який результат використання мови ворожнечі з точки зору авдиторії? На кого спрямована мова ворожнечі? Запропонуйте одне з можливих визначень, що є мовою ворожнечі (5 хв).

Мова ворожнечі (hate speech) – слова і вислови, які підсвідомо або явно програмують людину на неприйняття, агресію щодо людей іншої національності, віросповідання, життєвих принципів, звичок, розпалює ненависть до певної групи людей.

2. Запропонуйте групі подивитися короткі відео про три типи мови ворожнечі (див. Додаток 8.2):

▸ https://cutt.ly/wez0qCr ▸ https://cutt.ly/sez0wd9 ▸ https://cutt.ly/xez0wSH

3. Обговоріть, наскільки актуальною є мова ворожнечі в ЛГБТ-тематиці. Виведіть на екран для зручності в подальшій роботі список основних проявів мови ворожнечі (див. Додаток 8.3) (10 хв).

4. Виведіть на екран перелік найпоширеніших порушень щодо висвітлення СОГІ в медіа (див. Додаток 8.4). Обговоріть, чи все зрозуміло зі списку. Чи є тут несподівана/незнайома інформація. Наголосіть на токсичності використання мови ворожнечі для авдиторії будь-яких медіа (10 хв).

ПОРАДИ ТРЕНЕРСЬКІЙ КОМАНДІ

До вправи 1:

Кейси для обговорення можна спродукувати із повідомлень медіа, які стосуються вашої тематики. Приклади застосування мови ворожнечі також можна подивитися в Додатку 8.5:

▸ https://cutt.ly/Hez0r7y ▸ https://cutt.ly/zez0tsT

Сесія 9.
Професійні стандарти журналістики та варіанти висвітлення ЛГБТ-тематики

Тривалість: 55 хвилин

Мета:
- дати визначення поняття «професійні стандарти журналістики»;
- надати опис методики по визначенню професійних стандартів в журналістських текстах;
- проаналізувати журналістські матеріали на наявність порушень стандартів та етичних принципів при висвітленні СОГІ;
- систематизувати ключові помилки, яких зазвичай припускаються при написанні новин/матеріалів на ЛГБТ-тематику;
- підвищити мотивацію учасників та учасниць коректно висвітлювати теми, що стосуються вразливих груп населення

Методи проведення сесії:
- презентація;
- кейс-стаді;
- дискусія

ОПИС

Вправа 1. Професійні стандарти журналістики

Час виконання: 20 хвилин

Інструкції:
1. Виведіть на екран або повісьте аркуш паперу на дошці (фліпчарті) із визначеннями «професійні стандарти» та запропонуйте згадати, які стандарти/принципи належать до переліку базових професійних стандартів журналістики. На фліпчарті запишіть правильні відповіді.

2. Виведіть на екран перелік базових стандартів із поясненням кожного з них. Перелік професійних стандартів журналістики – у Додатку 9.1.

3. Обговоріть, чому «об'єктивність» не є і не може бути стандартом журналістики.

Вправа 2. Розбір журналістських кейсів із СОГІ-тематики (робота в малих групах)

Час виконання: 30 хвилин

Обладнання: проєктор, роздаткові матеріали, маркери, фліпчарт

Цю вправу можна провести двома варіантами (на вибір)

Інструкції до Варіанту 1:
1. Об'єднайте присутніх у малі групи. Кожна група отримує приклад реальних новин (у кожної групи однакова новина) з тематики СОГІ. Для зручності, цю ж новину можна вивести на екран. Команди мають 5-7 хвилин, аби визначити, які професійні стандарти журналістики порушені в тексті.

2. Після визначення кожна група пропонує свій варіант по одному порушенню з аргументацією та передає слово іншій групі. Групи обговорюють матеріал не більше 5 хвилин і переходять до наступного кейсу. У результаті такої роботи група опрацьовує 3-4 кейси.

Інструкції до Варіанту 2:
1. Учасники та учасниці в кожній групі отримують приклад реальних новин (у кожної групи різні новини) з тематики СОГІ. Вони мають 7-10 хвилин, аби визначити, які професійні стандарти журналістики порушені в тексті, та переробити текст так, аби уникнути порушень етичних та професійних стандартів, зокрема, переробити заголовок та лід.

2. Після завершення, новина кожної підгрупи виводиться на екран, а робоча група пропонує свої зміни.

3. Узагальніть, що нового дізналися учасники та учасниці на цій сесії. Наголосіть на необхідності дотримуватися стандартів: етичних та професійних заради професійного зростання.

Приклади новин для розбору (див. Додаток 9.2):
- https://cutt.ly/teTZ8US
- https://cutt.ly/1eTZ8VF
- https://cutt.ly/LeTZ85z
- https://cutt.ly/qeTZ4s2

ПОРАДИ ТРЕНЕРСЬКІЙ КОМАНДІ

До вправи 1:
У роботі над цим розділом вам може допомогти онлайн-курс «Новинна грамотність» (див. додаток 9.3) https://cutt.ly/QeEXYMD
Враховуйте, що практикуючі журналісти та журналістки досить скептично ставляться до таких частин навчання, вважаючи, що це вже і так відомо. Ви можете почати цю вправу з якогось яскравого прикладу порушення стандартів в тематиці СОГІ.

Сесія 10.
Рефлексія другого тренінгового дня

Тривалість: 30 хвилин

Мета:
- провести зворотний зв'язок за тренінговим днем, включаючи вибіркову оцінку очікувань учасниць та учасників;
- визначити стан групової динаміки;
- зробити логічні переходи до третього тренінгового дня

Методи проведення сесії:
- зворотній зв'язок від учасниць та учасників

ОПИС

Зворотній зв'язок від учасниць та учасників

Інструкції:
1. Запропонуйте учасникам та учасницям стисло розповісти про те, що було важливим для нього/неї в тренінгу (за бажанням або по колу). Можна дати відповідь на наступне питання: «Сьогодні для мене важливим було дізнатись/зрозуміти...»

2. Подякуйте усім за роботу, оголосіть час початку тренінгової сесії наступного дня.

3. Запросіть на факультативне заняття – перегляд та обговорення фільму «Молитви за Боббі» / "Prayers for Bobby", США, 2008 рік (див. Додаток 10.1).

4. Також можна роздрукувати (чи поділитися з присутніми у інший зручний спосіб) список фільмів, в яких піднімається тематика СОГІ, для самостійного перегляду вдома (див. Додаток 10.2).

ПОРАДИ ТРЕНЕРСЬКІЙ КОМАНДІ

Бажано, щоб зворотній зв'язок дали всі учасники та учасниці групи

Вступ у день. Актуалізація роботи другого дня

Час виконання: 20 хвилин

Інструкції:
1. Зробіть вступне коло, актуалізувавши роботу першого дня. Вступ у день може бути за допомогою питання «З яким настроєм та з яким запитом я сьогодні тут?» або «З яким кольором (твариною/предметом/об'єктом) я сьогодні асоціююсь і чому?»

2. Варто дати можливість учасницям та учасникам поставити запитання або зробити уточнення, якщо вони мають в тому потребу.

3. Коротко проговоріть план третього дня.

Сесія 11.
СОГІ і медіа: створення редакційного кодексу з ЛГБТ-тематики

Тривалість: 30 хвилин

Мета:
- надати приклади формулювань для кодексу редакції, які можна використовувати у подальшій журналістській діяльності;
- навчитися формулювати принципи роботи над матеріалами із СОГІ-тематики;
- підвищити мотивацію учасників та учасниць до коректного висвітлення тем, що стосуються СОГІ

Методи проведення сесії:
- інформаційне повідомлення (презентація);
- мозковий штурм;
- дискусія/обговорення

ОПИС

Вправа 1. Створення редакційного кодексу з ЛГБТ-тематики (робота в малих групах)

Час виконання: 60 хвилин

Матеріали: фліпчарт, проєктор, роздаткові матеріали, маркери

Інструкції:
1. Запропонуйте учасникам об'єднатися в групи, в яких вони будуть працювати цей день. Роздайте їм аркуші паперу для фліпчарту та маркери.

2. Запропонуйте присутнім уявити себе редакторами чи редакторками своїх медіа, в яких є повна свобода щодо розробки та впровадження редакційної політики стосовно висвітлення тематики СОГІ. Дайте групам завдання скласти перелік з 10 принципів висвітлення ЛГБТ-тематики в їхніх медіа, дотримуючись формату «завжди-ніколи».

Поясніть, що принципи мають бути сформульовані в розповідному реченні з підметом та присудком, максимально конкретизовані та бути зрозумілими будь-кому, хто їх прочитає, наприклад, новим журналістам/кам, які прийшли працювати до редакції.

Приклади неправильних формулювань:
- Рівні права;
- Так – коректній лексиці, ні – мові ворожнечі;
- Етичне висвітлення СОГІ-тематики.

Приклади правильних формулювань:
- Ми завжди використовуємо коректну лексику в тематиці СОГІ і, якщо потрібно, консультуємося із експерт(к)ами в цій сфері стосовно термінів та понять, які можуть бути для нас не до кінця зрозумілими;
- Ми ніколи не вживаємо мову ворожнечі при висвітленні ЛГБТ-тематики, уважно використовуємо терміни та поняття, які можуть викликати двозначну реакцію як героїв публікацій, так і авдиторії;
- Ми завжди дотримуємося балансу експертів та експерток у наших публікаціях, при цьому орієнтуємося на їхній професійний рівень.

3. По завершенню другої частини запропонуйте вивісити папір із принципами в одному місці щоб їх бачили всі присутні. Кожна підгрупа презентує свій проєкт кодексу. У підсумку, з усіх частин роботи складіть єдиний реєстр принципів, який можна використовувати в подальшій практичній роботі.

ПОРАДИ ТРЕНЕРСЬКІЙ КОМАНДІ

Варто обговорювати незрозуміле/неточне/загальне, що привернуло увагу. Якщо, наприклад, якась позиція, з вашої точки зору, виглядає загальною або неточною, уточнюйте її спочатку в спікера/ки, а потім у самої команди. Окрім цього, можна роботи перехресну перевірку й запитувати в інших команд: «Що, на вашу думку, конкретно означає цей принцип?».

Сесія 12.
Проблемна термінологія у висвітленні ЛГБТ-тематики

Тривалість: 30 хвилин

Мета:
- ознайомити учасників та учасниць з ключовими помилками у використанні термінів, що стосуються ЛГБТ-тематики;
- актуалізувати знання щодо стереотипів та уявлень, пов'язаних з ЛГБТ-тематикою;
- надати приклади коректного застосування термінів/понять, які стосуються СОГІ;
- підвищити мотивацію учасників та учасниць коректно висвітлювати теми, що стосуються СОГІ

Методи проведення сесії:
- інформаційне повідомлення (презентація);
- дискусія/обговорення

ОПИС

Вправа 1. Проблемна термінологія у висвітленні ЛГБТ-тематики

Час виконання: 30 хвилин

Матеріали: фліпчарт, проєктор

Інструкції:
1. Запропонуйте учасникам надати список некоректних термінів, які вони зустрічали в журналістських текстах. Складіть загальний список на фліпчарті/дошці.

2. Виведіть на екран презентацію (див. Додаток 12.1) та надайте інформацію групі про коректні та некоректні терміни, які використовуються в матеріалах на ЛГБТ-тематику.

3. Після завершення презентації запитайте у групи, чи зрозумілі усі терміни/поняття, чи є запитання або бажання висловитися.

Сесія 13.
Приклади професійних матеріалів із СОГІ. Створення шаблону якісного тексту на ЛГБТ-тематику

Тривалість: 45 хвилин

Мета:
- навчитися бачити теми, що стосуються СОГІ;
- надати приклади інформаційних приводів у регіонах з ЛГБТ-тематики;
- проаналізувати теми щодо актуальності та запиту авдиторії;
- показати варіанти структури якісних текстів з ЛГБТ-тематики;
- надати приклади якісних матеріалів із теми СОГІ;
- підвищити мотивацію учасників та учасниць коректно висвітлювати теми, що стосуються СОГІ

Методи проведення сесії:
- інформаційне повідомлення (презентація);
- мозковий штурм;
- дискусія/обговорення

ОПИС

Вправа 1. Якісні тексти з ЛГБТ-тематики

Час виконання: 45 хвилин

Матеріали: фліпчарт, проєктор, роздаткові матеріали, маркери

Інструкції:
1. Виведіть на екран презентацію з лінками на якісні тексти із СОГІ та розгляньте їх, коротко описуючи, про що текст, в якому форматі він зроблений та чому це є прикладом якісного тексту. Запитайте групу, чи зустрічали вони гарні приклади ресурсів/окремих матеріалів на цю тематику, які можуть бути корисними для колег.

Приклади для обговорення (див. Додаток 13.1):
- https://cutt.ly/IeTBSFi
- https://cutt.ly/9eTBD4Z
- https://cutt.ly/2eTBGfL
- https://cutt.ly/jeTBDk0
- https://cutt.ly/zeTBFRT
- https://cutt.ly/aeTBG3I

2. Запропонуйте учасникам та учасницям тренінгу сформувати список складових, який зробить матеріал на ЛГБТ-тематику затребуваним в

авдиторії, на основі вже отриманої інформації в попередні дні та на прикладі матеріалів цієї сесії. Запишіть ці складові на дошці. Спробуйте узагальнити елементи, які є в прикладах якісних матеріалів на ЛГБТ-тематику.

Наприклад:
- У якісному журналістському матеріалі має бути реальні герой/героїня.
- Озвучені проблеми мають викликати емоції та бути суспільно значущими.
- У матеріалі мають бути оригінальні фото.
- Найкращий жанр для таких текстів – історія (це може бути лонгрід, або кліпова історія, розділена на частини, або гра, або квест).
- У такому тексті мають бути цифри, про які ви не знали.
- Матеріал має бути ілюстрований зрозумілою інфографікою.
- У матеріалі мають бути думки експертів/експерток.
- У матеріалі мають бути усі точки зору, включаючи «проти».

3. Виведіть на екран рекомендації автора книги «12 вопросов и шагов навстречу справедливости и точности в письме о ЛГБТ» Майка Джемпсона (Велика Британія) щодо коректного підходу до висвітлення тем, пов'язаних із СОГІ (див. Додаток 13.2).

Сесія 14.
СОГІ і авдиторія: створення тематичного банку

Тривалість: 1 година 25 хвилин

Мета:
- проаналізувати теми на предмет актуальності та запиту авдиторії;
- підвищити мотивацію учасників та учасниць коректно висвітлювати теми, що стосуються СОГІ

Методи проведення сесії:
- інформаційне повідомлення (презентація);
- кейс-стаді;
- мозковий штурм;
- дискусія/обговорення

ОПИС

Вправа 1. Чого чекає від нас авдиторія, коли ми пишемо про СОГІ

Час виконання: 30 хвилин

Обладнання: проєктор, роздатковий матеріал, маркери, фліпчарт

Інструкції:
1. Об'єднайте групу у кілька підгруп, які методом мозкового штурму складають список очікувань від авдиторії, які, на їхню думку, є актуальними з тематики СОГІ (15 хв).

2. Кожна підгрупа презентує свої списки. У підсумку формується загальний список потенційних очікувань авдиторії щодо тематики СОГІ (15 хв).

Вправа 2. Створення тематичного банку для конкретної авдиторії медіа (робота в малих групах)

Час виконання: 50 хвилин

Обладнання: проєктор, роздатковий матеріал, маркери, фліпчарт

Інструкції:
1. Група залишається у підгрупах, в яких вони працювали над вправою 1, і

методом випадкового вибору (один представник групи витягує варіант авдиторії) обирають ту авдиторію, для якої будуть створювати тематичний банк.

Приклади авдиторії.

- Ганна Іванівна, 53 роки, шкільна вчителька, незаміжня, має сина та двох онуків, дописує в районну газету вірші та літературні есеї. Активна, бере участь у житті свого районного містечка. Любить квіти.

- Антон, 18 років, класичний представник цифрової спільноти. Студент. Навчається у виші. Живе у місті-мільйоннику. Любить дізнаватися про нове, користуватися новими сервісами. Майже всю інформацію споживає через інтернет: не читає паперових книг, журналів тощо. У вільний час грає в інтелектуальні відеоігри. Періодично спілкується з друзями поза мережею.

Таких прикладів авдиторії має бути не менше 4-5 для кожної групи. Заздалегідь складіть різні портрети авдиторії, аби залучити максимальну кількість типажів читачів/глядачів для роботи у підгрупах (5 хв).

2. Команда, використовуючи результати попередньої вправи, методом мозкового штурму створює список тем для обраної авдиторії (не менше 10 тем) і записує їх на папері для фліпчарту. Теми мають бути максимально конкретизовані (30 хв).

3. Ознайомте інші групи зі своїми авдиторіями та списком тем, прокоментуйте їх (20 хв).

ПОРАДИ ТРЕНЕРСЬКІЙ КОМАНДІ

До вправи 1:
Список може складатися із запитань (наприклад: «Що таке СОГІ і навіщо мені це знати?»), так і з тезисів (наприклад: «Способи спілкування з батьками, якщо вони не знають про вашу сексуальну орієнтацію»). Допомогою до складання таких очікувань авдиторії може стати робота попередніх днів, зокрема, інформація про стереотипи та забобони, що поширені в суспільстві.

Також варто попросити учасників та учасниць при роботі над цією вправою поставити себе на місце авдиторії і дивитися на очікування з їхньої точки зору. Тут можна зауважити, що авдиторією може бути представники/ці будь-якої сексуальної орієнтації.

До вправи 2:
Порекомендуйте присутнім подивитися в календарі визначні на рік дати, дотичні до СОГІ-тематики. Також актуалізуйте знання першого дня і порекомендуйте пошукати серед тем, які були вже розглянуті. Підказуйте їм варіанти тем, які можуть бути затребуваними їхніми авдиторіями. Під час роботи корегуйте їхні записи, аби на завершення вправи вони були сформульовані максимально правильно та могли стати в нагоді для інших у їхній роботі поза тренінгом.

Приклади некоректно сформульованих тем:
- Про ЛГБТ
- ЛГБТ і влада
- Проблеми ЛГБТ-спільноти в регіоні

Приклади коректно сформульованих тем:
- Як живуть трансгендерні люди в нашому місті
- Гомофобія та сексизм у місцевій рекламі (рейтинг/аналіз)
- Про що не говорять у школах під час уроків про сексуальне виховання
- Стереотипи проти професійності: як влаштуватися на роботу, якщо ти відкритий гей.

Сесія 15.
Створення плану-проєкту матеріалу з тематики СОГІ.
Презентація проєктів

Тривалість: 1 година 50 хвилин

Мета:
- проаналізувати теми щодо актуальності та запиту авдиторії;
- допомогти учасникам та учасницям розробити проєкт якісного професійного матеріалу із ЛГБТ-тематики для подальшої публікації/показу у власних медіа;
- навчитися враховувати ключові етичні та професійні стандарти при розробці матеріалів з ЛГБТ-тематики;
- підвищити мотивацію учасників та учасниць коректно висвітлювати теми, що стосуються СОГІ

Методи проведення сесії:
- мозковий штурм;
- дискусія/обговорення;
- презентація результатів

ОПИС

Вправа 1. Вибір теми для розробки проєкту

Час виконання: 15 хвилин

Обладнання: проєктор, роздатковий матеріал, маркери, фліпчарт

Інструкції:
1. Групи працюють у тому ж складі, в якому розробляли теми, що стосуються СОГІ, для обраної авдиторії. Запропонуйте їм обрати одну тему із заявлених в попередній сесії для детальної роботи над планом проєкту матеріалу.

2. Виведіть на екран/повісьте на дошці опис підходу до створення матеріалу і його структури (див. Додаток 15.1) та дайте можливість ознайомитися із ним. Уточніть, чи все зрозуміло і чи є запитання.

Вправа 2. Створення плану-проєкту матеріалу для конкретної авдиторії медіа (робота в малих групах)

Час виконання: 55 хвилин

Обладнання: проєктор, роздатковий матеріал, маркери, фліпчарт

Інструкції:
1. Учасники й учасниці методом мозкового штурму розробляють план-проєкт матеріалу на обрану тему для своєї авдиторії та створюють макет публікації.

2. Запропонуйте візуалізувати результати на папері задля подальшої презентації проєкту авдиторії.

Вправа 3. Презентація результатів. Ознайомлення інших груп із своїми авдиторіями та планом-проєктом матеріалу з гендерної тематики
Час виконання: 40 хвилин

Обладнання: проєктор, фліпчарт

Інструкції:
1. Кожна група має на презентацію 10 хвилин (для зручності можна використовувати таймер). У межах презентації група має ще раз нагадати, для якої авдиторії було розроблено проєкт. Після цього попросіть інші групи спробувати сприйняти презентацію з точки зору авдиторії, про яку йшлося, а не журналіста чи журналістки.

2. Після презентації запитайте колег: хто б з них як авдиторія захотів/ла прочитати/подивитися цей матеріал? Запитайте чому – в тих, кому проєкт сподобався, і тих, кому не сподобався.

3. Систематизуйте зауваження і висловіть свої, якщо вони є. Надайте фінальну оцінку проєкту. Подякуйте групі за роботу. Запросіть наступну групу до презентації проєкту.

4. Після усіх презентацій резюмуйте за допомогою всіх присутніх, що робить матеріал дійсно цікавим для авдиторії. Запишіть складові успішного та професійного матеріалу на фліпчарті. Подякуйте усім учасникам та учасницям за роботу.

ПОРАДИ ТРЕНЕРСЬКІЙ КОМАНДІ

До вправи 1:
Іноді в групах виникає супротив або нерозуміння, яку тему можна брати і чи взагалі можливо зробити те, що від них просять. Акцентуйте увагу на тому, що з урахуванням великої завантаженості поточними справами на роботі, зазвичай у редакції немає часу на розробку справді гарних матеріалів/сюжетів. І зараз у них є чудова можливість для творчості, на яку часто бракує часу.

Окрім того, акцентуйте увагу на тому, що вони можуть обирати будь-який формат для свого матеріалу. Це також є творчою реалізацією. Підтримайте їх вибір теми або допоможіть його зробити, якщо у групи виникнуть складнощі (наприклад, не буде кворуму щодо вибору однієї теми). Наголосіть, що є сильним, а що слабким у темі, з приводу якої виникла дискусія, – це завжди допомагає зробити вибір.

До вправи 2:
Нагадайте присутнім, що план-проєкт має бути обов'язково візуалізований. Найдоступніший варіант – створений на папері для фліпчарту. При цьому зауважте, що це має бути не набір тезисів, а саме візуалізація. Наприклад, як зверстана сторінка газети, як структура лонгріду, або як план телевізійної програми чи як інструкція для гри.

До вправи 3:
Нагадайте усім, що при обговоренні проєктів, вони можуть критикувати сам проєкт, а не її авторів/ок. На початку обговорення попросіть представників/ць групи, що презентує проєкт, спокійно сприймати конструктивну критику.

Не бійтеся робити зауваження за проєктом з точки зору потреб авдиторії. Наприклад, тема може бути розроблена формально, або нудно, або хаотично. Треба звернути увагу журналістів/ок щодо якість їх роботи над журналістськими матеріалами загалом.

Звертайте увагу на вживання некоректної лексики/мови ворожнечі, стереотипів або маніпуляцій, які суперечать професійним та етичним стандартам журналістики. Робіть це спокійно, у вигляді запитань: чи вважаєте ви такий вислів/підхід коректним? / Як ви думаєте, чи коректно в такому форматі подавати таку тему? / тощо.

Сесія 16.
Завершення тренінгу. Фінальна рефлексія. Вручення сертифікатів

Тривалість: 30 хвилин

Мета:
- провести зворотній зв'язок за тренінгом;
- визначити чи досягли мети на цьому тренінгу учасники та учасниці

Методи проведення сесії:
- зворотній зв'язок від учасниць та учасників;
- підсумкове слово тренерської команди

Матеріали, які необхідні для проведення сесії:
фліпчарт, проєктор, роздаткові матеріали, маркери

ОПИС

Інструкції:
1. Для початку запропонуйте групі заповнити анкети на перевірку теорії, які вони заповнювали у перший день. Нагадайте, що організаторська команда проведе аналіз відповідей «до» та «після», щоб розуміти наскільки змінилося розуміння основних понять з теми.

2. Запропонуйте стисло кожному учаснику/кожній учасниці розповісти про те, що було важливим для нього/неї в тренінгу. Можна відповідати за наступною схемою:
- «Із цього тренінгу я піду з (ідеєю, планом, завданням, почуттям) і чому»
- «Із того, що я дізнався/лась, я практично використаю...»

3. Роздайте анкети зворотного зв'язку, попросіть їх заповнити (див. Додаток 16.1). Ці анкети допоможуть проаналізувати задоволеність учасниць/учасників від тренінгу за різними критеріями.

4. На завершення подякуйте усім за роботу та вручіть сертифікати підтвердження участі.

ПОРАДИ ТРЕНЕРСЬКІЙ КОМАНДІ

Бажано щоб зворотній зв'язок дали всі учасники та учасниці групи. Також важливо домовитися про післятренінгову комунікацію між тренерською командою та учасниками/учасницями, наприклад, у групі в Facebook (яку варто створити заздалегідь та додати усіх учасників та учасниць тренінгу).